

УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ
МАЙБУТНЬОГО

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСФОРМАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Лідерство та командотворення»

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ

<https://uft.in.ua/>

Телефон: +38 (073) 047-26-26

E-mail: info@uft.in.ua

Викладач – Децюк Тетяна Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика та інформація					
Шифр та назва спеціальності	С4 Психологія					
Назва освітньо-професійної програми	Психологія					
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень освіти					
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова/вибіркова)	Вибіркова					
Мова викладання	Українська					
Форма навчання	Семестр викладання	Обсяг навчальної дисципліни	Лекції (годин)	Практичні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Підсумковий контроль
Денна	2	120 год.,	16	16	88	Диф. залік
Заочна	2	4 кредити ЄКТС	6	6	108	

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Анотація дисципліни

Дисципліна «Лідерство та командотворення» спрямована на формування в здобувачів освіти цілісного розуміння феномену лідерства та механізмів ефективної командної взаємодії в умовах сучасних соціальних і організаційних викликів. Курс охоплює ключові теорії лідерства, моделі розвитку команд, стилі комунікації та принципи організації спільної діяльності, поєднуючи теоретичні підходи з практичними методами формування лідерських компетентностей.

У межах дисципліни студенти вивчають еволюцію лідерських концепцій, особистісні якості лідера, стилі управління та інструменти самоменеджменту, включно з емоційним інтелектом та стресостійкістю. Значна увага приділяється командній динаміці: етапам формування команди, розподілу ролей, налагодженню ефективної комунікації, прийняттю рішень і конструктивному вирішенню конфліктів. Студенти опановують практики фасилітації, техніки переговорів і методи підтримання позитивного психологічного клімату.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні в здобувачів освіти системного уявлення про лідерство як соціально-психологічний феномен та розвиток здатності організовувати ефективну командну роботу. Курс спрямований на опанування сучасних моделей лідерства, механізмів командної динаміки та інструментів конструктивної взаємодії, а також на розвиток лідерських якостей, комунікативних умінь, навичок прийняття рішень і вирішення конфліктів у професійному середовищі.

Основними завданнями є:

- Ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними концепціями, стилями та моделями лідерства.
- Формування уявлення про групову динаміку, етапи розвитку команди та ролі її учасників.
- Опанування методів побудови довіри, створення позитивного мікроклімату та підтримання командної мотивації.
- Формування лідерських компетентностей для ролей керівників, координаторів, фасилітаторів та організаторів командних процесів.
- Розвиток здатності діяти в умовах змін, невизначеності та кризових ситуацій, забезпечуючи стабільність і спільну результативність команди.

Компетентності, формуванню яких сприяє

Здатність працювати в команді, виконувати різні ролі, співпрацювати, долати конфлікти й формувати позитивний клімат у групі.

Уміння брати відповідальність, проявляти ініціативу, мотивувати інших та організовувати спільну

дисципліна	<p>діяльність.</p> <p>Здатність інтерпретувати, порівнювати та застосовувати різні лідерські концепції у професійній діяльності.</p> <p>Уміння аналізувати етапи розвитку команди, визначати ролі її учасників і управляти груповими процесами.</p>
Результати навчання	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти буде вміти: визначати та аналізувати власні лідерські якості, стилі лідерства та рівень розвитку емоційного інтелекту; обирати та адаптувати стилі лідерства залежно від ситуації, контексту та особливостей команди; застосовувати методи самоменеджменту, управління емоціями та підтримання мотивації в професійній діяльності; визначати етапи розвитку команди, аналізувати групову динаміку та розподіляти ролі відповідно до сильних сторін учасників; налагоджувати ефективну командну комунікацію, проводити обговорення й сприяти ухваленню спільних рішень; застосовувати фасилітаційні техніки для організації командної роботи та групових дискусій.</p>
Навички Soft skills	<p><i>Комунікативні навички:</i> уміння чітко та ефективно висловлювати власні думки в усній та письмовій формі; навички ведення дискусій, презентацій та публічних виступів; здатність давати конструктивний зворотний зв'язок і підтримувати діалог.</p> <p><i>Навички командної роботи:</i> уміння працювати в групі, виконувати різні ролі та налагоджувати взаємодію; розвиток довіри, відповідальності та співпраці всередині команди; здатність до координації діяльності й участі у спільному прийнятті рішень.</p> <p><i>Лідерство та організаційні навички:</i> ініціативність, уміння брати відповідальність і організовувати інших; здатність мотивувати команду та підтримувати її працездатність; навички ситуаційного, трансформаційного й адаптивного лідерства.</p> <p><i>Критичне та системне мислення:</i> вміння аналізувати ситуації, бачити взаємозв'язки і прогнозувати наслідки; виявлення проблем у командній взаємодії та пошук оптимальних рішень; стратегічне мислення в умовах невизначеності.</p> <p><i>Навички адаптації в умовах змін:</i> здатність швидко реагувати на нестабільність та невизначеність; уміння підтримувати команду під час трансформацій; розвиток гнучкості та здатності до переорієнтації.</p>

Методи навчання	<p><i>Лекційно-презентаційні методи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • інтерактивна лекція з елементами обговорення; • міні-лекції з візуалізацією (презентація). <p><i>Практичні методи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • робота в малих групах; • аналіз ситуацій. <p><i>Тренінгові методи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • проведення рефлексії; • айсбрейкери; • мозковий штурм; • інтерактивні симуляції та ін. <p><i>Цифрові методи:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • використання онлайн-дошок (Padlet) для мозкових штурмів; • опитування та тести (Mentimeter, Kahoot); • перегляд та обговорення навчальних відео.
------------------------	---

Матеріально-технічні ресурси	<p>Ноутбук. Мультимедійний проектор. Доступ до глобальної мережі Internet. Хмарні технології підтримки освітнього процесу: Google Classroom / Moodle (підтримка практичних занять) Google Meet / Zoom (онлайн-лекції, практичні заняття)</p>
-------------------------------------	---

ІНФОРМАЦІЯ ПРО КОНСУЛЬТАЦІЇ

Відповідно до затвердженого графіка

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів	Зміст модулів
Змістовий модуль 1.	Тема 1.1. Поняття лідерства та еволюція лідерських концепцій

<p>Основи лідерства та особистісний розвиток лідера</p>	<p>Лідерство як соціально-психологічний феномен: суть, функції, ключові характеристики. Основні теорії лідерства: теорія рис, поведінкові моделі, ситуаційне та трансформаційне лідерство. Поняття «лідерський вплив», «авторитет», «лідерська позиція», «лідерська роль». Історія становлення лідерських концепцій та їх розвиток в умовах сучасних соціальних змін.</p> <p>Тема 1.2. Лідерські якості та стилі лідерства</p> <p>Лідерські якості: відповідальність, ініціативність, емоційна зрілість, здатність мотивувати та організовувати інших. Стилi лідерства: авторитарний, демократичний, ліберальний, ситуаційний, трансформаційний. Поняття «лідерська поведінка», «адаптивний стиль», «мотиваційний вплив». Особливості застосування різних стилів у професійній діяльності.</p> <p>Тема 1.3. Самоменеджмент лідера/ки: емоційний інтелект, мотивація, стійкість</p> <p>Емоційний інтелект як основа лідерської ефективності: структура, функції, компоненти. Самоменеджмент: постановка цілей, саморегуляція, робота з емоціями, підтримання внутрішнього балансу. Поняття «психологічна стійкість», «саморефлексія», «внутрішня мотивація». Механізми збереження продуктивності та запобігання професійному вигоранню.</p>
<p>Змістовий модуль 2. Командна динаміка та ефективна взаємодія</p>	<p>Тема 2.1. Формування та розвиток команди: етапи, ролі, принципи роботи</p> <p>Етапи розвитку команди: формування, конфлікт, нормування, продуктивність, завершення. Рольова структура команди: командні ролі, їх функції та значення (модель М. Белбіна). Поняття «командна взаємодія», «групова динаміка», «командна згуртованість». Принципи ефективної командної роботи: довіра, відповідальність, спільні цінності.</p> <p>Тема 2.2. Комунікація в команді та прийняття рішень</p> <p>Командна комунікація: структура, канали, умови ефективного обміну інформацією. Прийняття рішень у групі: стратегії, особливості, інструменти порівняння альтернатив. Поняття «групове мислення», «бар'єри комунікації», «фасилітація». Фактори, що впливають на результативність командної комунікації.</p> <p>Тема 2.3. Конфлікти в команді та їх конструктивне вирішення</p> <p>Конфлікт як елемент командної взаємодії: природа, типи, причини. Стилi поведінки в конфлікті: уникнення, конкуренція, пристосування, компроміс, співпраця. Поняття «конфліктна динаміка», «ескалація», «медіація». Методи конструктивного вирішення конфліктів та профілактика деструктивних ситуацій.</p>
<p>Змістовий модуль 3.</p>	<p>Тема 3.1. Трансформаційне лідерство та лідерство в умовах змін і невизначеності</p>

Лідерство та робота в команді в сучасних умовах

Поняття «Трансформаційне лідерство». Специфіка лідерської діяльності у нестабільних, кризових та VUCA-умовах. Адаптивне, антикризове та сервісне лідерство як моделі реагування на виклики. Поняття «організаційна гнучкість», «стійкість команди», «кризова комунікація». Інструменти підтримки команди в умовах змін.

Тема 3.2. Технології командотворення та розвиток організаційної культури

Технології командотворення: інструменти, форми, методи формування згуртованих колективів. Організаційна культура: структура, цінності, норми, що визначають взаємодію в команді. Поняття «довіра», «командна ідентичність», «коучинговий підхід». Роль лідера у розвитку культури співпраці та високоефективної команди.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Бандура А. Соціально-когнітивна теорія: сучасні інтерпретації та застосування у практиці лідерства. Київ: КМ Academia, 2020. 214 с.
2. Власюк Г. О. Лідерство в організаціях: психологічні механізми впливу: *монографія*. Львів : Новий Світ–2000, 2021. 256 с.
3. Гуменюк О. Є. Психологія команди: динаміка, ролі, ефективність: *навч. посіб.* Тернопіль : Астон, 2022. 198 с.
4. Данилюк І. М. Психологічні основи розвитку емоційного інтелекту лідера: *монографія*. Київ : КНЕУ, 2021. 176 с.
5. Карамушка Л. М., Терещенко К. О. Організаційне лідерство та управління змінами: *наук.-практ. посіб.* Київ : Інтерсервіс, 2020. 228 с.
6. Коваленко С. Лідерство та розвиток команд: практики формування ефективної взаємодії. Харків: Право, 2019. 192 с.
7. Лозниця В. С., Саєнко Ю. О. Психологія управління персоналом: *навч. посіб.* Київ : КНЕУ, 2020. 312 с.
8. Холявко Н. І., Вербицька А. В., Децюк Т. М., Ревко А. М. Технології формування професійних компетенцій здобувачів вищої освіти : *навчально-методичний посібник для викладачів*. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. 220 с.
9. Northouse P. G. Leadership: Theory and Practice. 9th ed. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 2022. 528 p.
10. Hackman J. R., Johnson C. E. Leadership: A Communication Perspective. 7th ed. Long Grove, IL: Waveland Press, 2023. 496 p.

Допоміжна література:

1. Децюк Т. М. Формування лідерських якостей у студентів у позааудиторній роботі в умовах вищого навчального закладу. *Молодий вчений*, 2018. № 1 (53). С. 305-309
2. Децюк Т.М. Формування професійних компетенцій здобувачів вищої освіти в позааудиторній роботі університету:

теорія і практика: *монографія*. Тернопіль: ТОВ «Терно-граф», 2020. 228 с.

3. Долженков О. О., Сакалюк О. О. Командоутворення як метод управління колективом у закладі освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 10, т. 2. С. 171–176

4. Салій Б. Система лідерства в системі освіти України. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. № 2 (66). С. 152–156. DOI: 10.31732/2663-2209-2022-66-152-156.

5. Швардак М. В. Технологія лідерства в умовах закладу загальної середньої освіти. *Духовність особистості : методологія, теорія і практика*. 2021. № 1 (100). С. 292–305

6. Goleman D., Boyatzis R., McKee A. *Primal Leadership: Unleashing the Power of Emotional Intelligence*. Updated ed. Boston, MA : Harvard Business Review Press, 2022. 336 p.

7. Belbin R. M. *Team Roles at Work*. 3rd ed. London : Routledge, 2022. 196 p.

Інформаційні джерела та Internet-ресурси:

1. Пастух Л. В. Командоутворення як важливий напрям управління закладами загальної середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». *Актуальні проблеми психології*. 2020. Т. 1, вип. 57. URL: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v1/i57/9.pdf> (дата звернення: 20.11.2025)

2. Лідерство та комунікації в організації : навч. посіб. Електронна бібліотека Львів ДУВС. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/8174/1/%D0%9B%D1%96%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_print.pdf (дата звернення: 08.11.2025).

3. Лідерство та командоутворення : метод. рек. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. URL: <https://dglib.nubip.edu.ua/bitstreams/4e2d9c1e-0724-425e-99fe-e89ae8e3b762/download> (дата звернення: 08.11.2025).

4. Melnyk N. Leadership Development in Higher Education Institutions of Ukraine as a Key Factor in the Innovative Activities of the Person. *UMCS Journals*. URL: <https://www.journals.umcs.pl/j/article/viewFile/18516/12387> (дата звернення: 08.11.2025).

5. Коучинг для лідерів громадських організацій : практичний посібник. Фонд Східна Європа. URL: https://eef.org.ua/wp-content/uploads/2022/05/Posibnyk-z-kouchyngu-dlya-lideriv-gromadskyh-organizatsij_3D-Project.pdf (дата звернення: 08.11.2025).